

הנחיות ועצות לקראת הבחינה

עצות כלליות לבחינה שבכתב - עו"ד עינת שניידרמן

- מומלץ לרכז מראש את כל מה שעליכם להביא איתכם לבחינה, ובכלל זה: ת"ז (אפשר גם רישיון נהיגה או דרכון), **עפרונות** (עדיף להביא כמה עפרונות כדי לחסוך את הצורך בחידוד; מומלץ לא להשתמש בעטי-עיפרון), **מחק** (מחק לבן חדש, ולא מחק נושן מימי בית הספר היסודי...), **עטים** (לחלק הניסוח), **שעון** (ולא השעון שבטלפון הנייד), **מזון** (ליום שלם), **משקה קל**, **בגדים מתאימים** (עדיף לבוא בלבוש נוח ובשכבות - ארוך על קצר - שכן בבחינה עשוי להיות קר או חם משציפיתם). כדאי להביא גם **סרגל** (למניעת סטייה בסימון התשובות), **מחזד ומרקרים**.
- דגשים מיוחדים: בחלק הניסוח - אפשר להשתמש גם בעיפרון (מבירור שערכנו עולה **שאינן להשתמש בעט מחיק**). בחלק הדין המהותי - לא ניתן להשתמש במדבקות או באמצעי סימון כלשהם בקובץ החקיקה.
- מי שרעש מינימלי פוגע ביכולת הריכוז שלו יכול להשתמש בעת הבחינה **באטמי אוזניים**.
- כדאי להגיע למקום **כ-45 דקות** לפני הבחינה כדי לאתר את האולם שבו אתם עתידים להיבחן (ניתן לאתר את האולם גם בכניסה לתיק האישי באתר הלשכה), ולא פחות חשוב מכך - כדי לאתר את השירותים הקרובים לאולם...
- לאחר פתרון כל שאלה עדיף לסמן **מיידי** את התשובה בגיליון התשובות. חשוב לוודא שמספר השאלה בשאלון זהה למספר השאלה בעמודה שבה אתם מסמנים את תשובתכם, **וכי לא נותרו מקומות ריקים בגיליון התשובות. זאת, כדי למנוע טעות נגררת ("הזחה")**. למניעת סטייה ניתן להיעזר בסרגל שהבאתם עימכם.
- זכרו: עליכם **להשחיר את הריבוע המתאים בגיליון התשובות ולא לסמן איקס**.
- "תפיסת הזמן" בבחינה עלולה להיות שונה מזו שחוויתם בעת פתרון הבחינות בבית. פתרון בחינת האמת בדרך כלל אורך זמן רב יותר מאשר פתרון בחינה בבית בתנאים "סטרייליים". לכן, מומלץ להציץ בשעון לאחר כל 10 שאלות. **בדין הדינוני - יש להקדיש לשאלה בודדת עד 2 דקות, ובדין המהותי - יש להקדיש לשאלה בודדת עד 3 דקות. אם אינכם יודעים מה התשובה הנכונה, סמנו את זו שנראית לכם הנכונה ביותר**. אל תתעכבו זמן רב מדי על שאלות קשות מאוד או מסורבלות - חבל שתבזבזו זמן על שאלה שהסיכוי לענות עליה נמוך יחסית. זה ימנע מכם להקדיש את הזמן הנחוץ לפתרון שאלות קלות בהרבה המופיעות בהמשך.
- חשוב להשאיר זמן בסיום הבחינה **לבדוק כי סימנתם נכונה את התשובות על גבי הטופס**.
- מניסיון העבר נראה כי שינויים של "הרגע האחרון" עלולים להוביל לשגיאות. לכן אם אתם עומדים בפני אותה מערכת שיקולים שעמדה בפניכם בעת פתרון השאלה ב"גלגול הראשון", **כדאי מאוד להותיר את התשובה שסימנתם, הנסמכת על הזיכרון הבסיסי**. כלל זה אינו חל אם בעת קריאה מחודשת של השאלה נגלה לעיניכם פרט חדש שלא הבחנתם בו קודם לכן או אם נזכרתם בכלל המשפטי הרלוונטי, ובתנאי שלאור הפרט החדש אתם בטוחים בחלופה האחרת (ומוכנים לסמן כוכבית בשאלה).
- מומלץ לסמן כוכביות גם בבחינה עצמה. סימון הכוכביות יכול לתת לכם אינדיקציה לגבי מצבכם לאורך כל הבחינה, במיוחד לאחר רצף של שאלות קשות. כך, אם בשלב כלשהו במהלך הבחינה אתם מרגישים חוסר ביטחון - ספירת כמות הכוכביות שסימנתם עד כה תיתן לכם תמונה אובייקטיבית לגבי מצבכם. מניסיוננו, שיעור גבוה של שאלות כוכבית (40% ומעלה) מצביע על סיכוי גבוה לעבור את הבחינה בהצלחה. סימון כוכביות במהלך הבחינה תורם להרגשה חיובית גם אם אתם חשים כי הבחינה קשה במיוחד.

מטלת הניסוח - עו"ד רן לוסיטיגמן

רוב הנקודות במטלת הניסוח המשפטי ניתנות לתוכן ולא לניסוח עצמו. לכן התייחסו למטלת הניסוח המשפטי כאל **שאלה פתוחה בדין הדינוני ואולי גם בדין המהותי** - שני תחומים שאתם אמורים להכיר לצורך פרקי המבחן האחרים. שאלות פתוחות כאלה (שאלות קייס) פותרת פעמים רבות בלימודיכם האקדמיים, כך שגם מי שלא הרבה לנסח בהתמחותו וגם מי שהעברית שלו אינה משובחת דיה יכול לעמוד בהצלחה במטלת הניסוח. במילים אחרות, **התייחסו אל מטלה זו כאל מטלת "ניתוח" יותר מאל מטלת "ניסוח"**.

חלוקת הזמן המומלצת: 5 דקות לבחירת המטלה; 10 דקות לקריאת המטלה והטקסטים הנלווים ולסימון פרטים חשובים; 5 דקות להכנת טיוטה - הנקודות שחשוב לציין וסידורן; 20 דקות לכתיבת המסמך ו-5 דקות לבדיקתו.

לשם **בחירת המטלה** מומלץ לדלג לסוף המטלה ו"לרפרף" על הטקסט הנלווה (חיקוק/פסק דין) כדי לדעת מה הנושא ומה נדרש מכם לנסח. **מומלץ לבחור במטלה שמגדירה באופן ברור מה נדרש לנסח**; מומלץ לבחור **במטלה הזורשת יותר פעולות "העתק הדבק"** (לדוגמה של עובדות המקרה) ופחות "שיקול דעת" (במיוחד אם אינכם מכירים היטב את התחום).

החלק החשוב ביותר במטלה הוא בחינת הרלוונטיות של החומר הנלווה למטלה. **עליכם לצאת מנקודת הנחה שהחומרים שצורפו (חיקוקים/פסק דין) רלוונטיים כולם לפתרון המטלה**. התייחסו לחומרים אלה כמעין "תמרורים" שמורים למה עליכם להתייחס במטלה מנקודת מבטה של הוועדה הבוחנת. למשל, אם צורפה למטלה תקנה 64 העוסקת בכתב תשובה, כנראה עליכם להתייחס לכתב תשובה (או לנסח כתב תשובה), גם אם במבט ראשון ממש לא חשבתם בכיוון הזה. אם כך, **החומרים הנלווים אומנם מאריכים את זמן הקריאה של המטלה, אבל הם בבחינת "מתנות" שיסייעו לכם מאוד לקטוף את רוב הנקודות במטלה - 9 הנקודות שמוקדשות לתוכן**.

העבודה עם החומר הנלווה: **מומלץ לכתוב לצד כל סעיף חוק או תקנה או לצד כל עניין בפסק הדין המצורף איך כל אחד מהם רלוונטי לקייס שבמטלה, ולא להסתפק במירקור משפטים בחומרים אלה**. רישומים אלה הם הבסיס לכתיבת הטיוטה (ולמי שנמצא במצוקת זמן - נקודות אלה הן הטיוטה עצמה).

חוץ מהחומר הנלווה יש לקרוא בעיון את הקייס ולסמן "מילות מפתח" (לדוגמה: אירועים, תאריכים, הצדדים המעורבים, גילאים, קרבה בין הצדדים, סכומים, הסעד המבוקש, סוג ההליך, סמכות עניינית ומקומית).

את הנקודות השונות שהעליתם לצד הקייס והחומר הנלווה יש לסדר בסדר הגיוני בטיוטה. מטרתה העיקרית של הטיוטה היא לתרום לארגון המסמך שתכתבו.

טיפים לכתיבת חוות דעת:

הערה: זכרו שהדין או הנוהג אינם קובעים מבנה ברור לחוות דעת, ולכן ייתכנו מבנים שונים לאותה חוות דעת. א. פתחו **במטרת חוות הדעת**. אם אתם חושבים שהקורא לא יבין את מטרת החוות הדעת ללא הקדמה של רקע עובדתי, פתחו ברקע עובדתי קצר, ורק אחרי כן כתבו את מטרת חוות הדעת.

ב. אם בחוות הדעת יש סוגיה אחת ציינו תחילה את **העובדות**, לאחר מכן את **המסגרת הנורמטיבית** ואז את **היישום** של מסגרת זו על נסיבות המקרה. אם בחוות הדעת יש מספר סוגיות אז בכל אחת נציין מה קובע הדין (המסגרת הנורמטיבית) ואז איך מיושם הדין במקרה שלפניכם. זכרו שבחוות הדעת אפשר להעלות גם טענות שפחות נוחות ללקוח (בניגוד לכתב בי דין).

ג. **בסיכום** של חוות הדעת נשיב **בהירות** ("נראה ש...", "דומה ש...") על השאלה שהוצגה בתחילת חוות הדעת.

□ טיפים לכתיבת כתב-בי-דין:

א. **יצירת המסגרת עם הפרטים הטכניים**: הקפידו על ייעוד המסמך לבית המשפט המוסמך עניינית ומקומית לדון בעניין; מומלץ להשתמש בקו תחתון ("___") כדי להחליף את פרטי הצדדים, מספר ההליך ופרטים רלוונטיים אחרים; הקפידו על מונחים נכונים (למשל, מי שמגיש ערעור מכונה "המעורר", אך מי שמגיש בר"ע מכונה "המבקש"); אל תשכחו את כותרת המסמך.

ב. **מבנה המסמך**: מבוא שמפרט מה מבקשים מבית המשפט (שלעולם יהא נכבד ©) - במקרים המתאימים אפשר גם להוסיף, בתמצית, את הטעם העיקרי לבקשה; גוף; סיכום שחוזר על הדרישה במבוא.

ג. **את גוף המסמך נפתח בעובדות העיקריות**. אם יש בקיים עובדות רלוונטיות רבות, ייתכן שאת חלקן נפרט בפרקים הבאים, שבהם נבקש לפרוס טיעונים ספציפיים שמתבססים על אותן עובדות. בכל מקרה על העובדות להיות כתובות בצורה כרונולוגית. כמו כן עליכם לנסח את העובדות בשפה ראויה, גם אם במטלה עצמה הם מובאים מפי הלקוח בשפה יומיומית.

ד. אם מדובר במסמך שדורש גם כתיבת טענות (כמו ערעור או בר"ע) יש לכתוב את הטענות השונות בנפרד זו מזו. למשל, בבקשת עיקול יש ליחד סעיף נפרד לטענת קיומן של ראיות לכאורה, סעיף נפרד לטענת מאזן הנוחות וכיוצ"ב. מומלץ לנסח כותרות ביניים בפתח כל סוגיה (למשל, בערר מעצרים יכולה להופיע כותרת דוגמת "לא נבחנה כראוי חלופת מעצר") - במיוחד אם כל סוגיה מחזיקה מספר פסקאות.

ה. אל תשכחו לציין שצירפתם את המסמכים הנדרשים לפי הדין (כמו פסק הדין שעליו מערערים, תצהיר, הודעה על הפקדת עירבון, נסח טאבו, העתק של כל מסמך שנזכר בכתב הטענות וכו'). מובן שאין צורך לנסח את המסמכים הללו, אלא אם כן נאמר אחרת.

□ **סדר כתיבת מסמך אחר**: לכל מסמך יש פורמט המתאים לו. כך, לדוגמה, פורמט של מכתב ללקוח או לצד שכנגד הוא "גמיש" יותר, בעוד שלהסכם יש מבנה "קשיח" יותר (ראו דוגמאות של חוזים בסימולטור).

□ מומלץ להגדיר בתחילת המסמך צירופים החוזרים על עצמם בהמשך; לדוגמה: הסכם השכירות שנחתם ביום 1.1.2017 (להלן: "הסכם השכירות"); תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: "התקנות").

□ את 5 הדקות המוקצות לבדיקת המטלה יש להקדיש בעיקר ל"הגהת תוכן": עליכם לוודא שהתייחסתם לכל הנקודות שרשמתם בדף הטייטה או על גבי המטלה עצמה וציננתם שצירפתם את כל המסמכים הנדרשים.

□ ככלל, מומלץ להשתמש בלשון פשוטה וברורה. כמו כן, עדיף שלא להוסיף "קישוטים" שאינם ממין העניין, כגון: ביטויים מתלהמים, מטבעות לשון בעברית או בארמית או מליצות שאינן שגורות בשפה הכללית.

□ רצוי להקפיד על כתב יד קריא ועל הגשת מסמך אסתטי ככל שניתן, כי גם להיבטים אלה עשויה להיות השפעה עקיפה על בודקי המטלה.

□ כדאי מאוד להיות ערים לזמנים - 45 דקות עוברות ביעף, ולכן חשוב לכתוב בקצרה ולהיות ממוקדים.

□ הכי חשוב: לא להילחץ. כאמור, מטלת הניסוח כוללת "תמרורים" בדמות מקורות משפטיים שיצורפו לה. התייחסו אליהם כאל "מתנות" שיש לקבלן ולעשות בהן שימוש. אם לא תתעלמו מתמרורים אלה, תבטיחו לעצמכם את הניקוד המינימלי הנדרש במטלת הניסוח.

□ בפרק הזמן המוקצה למטלת הניסוח לא ניתן להגיע ל"שלמות", ועל כן אך טבעי שתרגישו כי התוצר שהפקתם אינו מושלם. חשוב שלא תיתנו לתחושות אלו להשפיע עליכם לקראת שני החלקים הבאים של הבחינה. את ההפסקה לקראת החלק הדיוני מומלץ לנצל לצורך מנוחה ואכילת חטיף ולא להשוואת תשובות עם חברים.

חלק הדין הדיוני - עו"ד מיקי הימן

- בבחינת רב-ברירה (אמריקנית) ב"חומר סגור" מרבית התלמידים חשים לפני הבחינה כי הם אינם זוכרים היטב את שנלמד. זכרו כי בחינת הלשכה היא בחינת רב-ברירה המבוססת על זיהוי החלופה הנכונה (recognition). אין ספק כי שליטתכם בחומר הלימוד טובה בהרבה משנדמה לכם. לכן **סמנו על הזיכרון הבסיסי שלכם** ואל תלכו שולל אחר מסיחים הכוללים צירופים בלתי מוכרים אשר, כשמים, נועדו להסיח ולהסיט אתכם מהחלופה הנכונה.
- זהו את החלופה הנכונה באופן "מונחה מטרה" - קראו את גוף השאלה מבלי להסתכל על החלופות, אלא אם כן מדובר בשאלה כללית (כדוגמת "מהו הדין?" או "מהי החלופה השגויה/הנכונה?" - ראו הסבר ב"דף כיסוי חלופות"). שימו לב לפרטים ה"קטנים" וסמנו **מילות מפתח ומילות שלילה (לתשומת ליבכם: שאלות רבות בבחינות האחרונות נוסחו על דרך השלילה)**. קראו שוב את השאלה ונסו להבינה. לאחר מכן ענו "בלב" על השאלה וכתבו את תשובתכם בכמה מילים. אם אינכם זוכרים את התשובה המדויקת לשאלה, נסו לאתר את הסוגיה שבה עוסקת השאלה וכתבו מה שאתם יודעים על הסוגיה. לבסוף, קראו את כל החלופות וסמנו בגיליון התשובות את זו הדומה לתשובתכם.
- בחלק הדיוני תיתקלו בשאלות לא מעטות שיעוררו אצלכם קושי בזיהוי החלופה הנכונה (שאלות שאינן שאלות כוכבית). לצד זאת, קיימות שאלות המנוסחות באופן בעייתי מבחינה משפטית או לשונית. **אל תיתנו לשאלות אלו להסיח את דעתכם** (מדוע לא למדתי את הנושא טוב יותר? מדוע לא מופיעה התשובה הנכונה?). מחשבות כאלה עלולות לגרום לכם שלא להתרכז כראוי בשאלה הנוכחית ואף באלה שאחריה, ועלולות להוביל לרצף של טעויות. זכרו שגם בתרגולים בבית נתקלתם בשאלות לא מעטות כאלה והצלחתם לעיתים להרוויח נקודות בשאלות שנראו מלכתחילה אבודות. **קור הרוח בהתמודדות עם שאלות אלו בבחינה עצמה הוא אחד המפתחות להצלחה בבחינה**.
- במועדי הבחינה האחרונים ניתנות שאלות רבות יותר הדורשות הבנה והעמקה. לכן, **יש לקרוא היטב את השאלה ולהבין את הסיטואציה המתוארת בה לפני סימון החלופה**.
- **בבחינות האחרונות מסתמנת מגמה של ניסוח שאלות ארוכות יותר**. אין לחשוש משאלות ארוכות - שאלות ארוכות אינן בהכרח קשות יותר, ולעיתים ההיפך הוא הנכון. כל שצריך לעשות הוא לאתר את הפרטים הרלוונטיים בשאלה. עם זאת, בשל מגמה זו קיימת חשיבות יתרה להקפדה על מסגרת הזמן (עד 2 דקות לשאלה בחלק הדיוני). **לפיכך, יש להקפיד בסיום כל 10 שאלות לבדוק כי הקדשתם עד 20 דקות. נבחנים שלא הקפידו על כך סבלו ממצוקת זמן חריפה שהשפיעה על איכות הפתרון, בייחוד בשאלות האחרונות**.

חלק הדין המהותי - עו"ד חיים רווה

- לבחינה בכתב הצטרף חלק חדש של דין מהותי. מטבע הדברים, קיימת אי-ודאות מסוימת לגבי חלק זה. בפסקאות הבאות ננסה לענות על כמה שאלות שכיחות בניסיון לפזר מעט את הערפל.
- **מה אופי הבחינה בדין המהותי? הבחינה בדין המהותי היא בחינה עם "חומר פתוח" הבוחנת יכולת התמודדות ב"זמן אמת" עם דברי חקיקה, טקסטים וסוגיות שאינם בהכרח מוכרים לכם היטב**. היא נועדה לבחון את יכולתכם לאתר את הדין הרלוונטי, להבינו וליישמו על נסיבות המקרה - יותר מאשר ידע וזיכרון. בהפסקה שבין החלק הדיוני למהותי עליכם "לעשות סוויץ" בראש" ולהיערך לבחינה שאינה מוגדרת ומתוחמת כמו הבחינה בדין הדיוני.

- אילו חיקוקים יכלול חלק זה? כידוע, הרשימה המומלצת שפרסמה הוועדה הבוחנת כוללת קרוב ל-200 דברי חקיקה, ובמקרים רבים גם את התקנות שהותקנו מכוח אותם חיקוקים. **אנו מעריכים כי מרבית השאלות בבחינה יתמקדו בחיקוקים הכלולים במארג החקיקה** (שחולק לכם עם תחילת הלימודים). עם זאת, חשוב לדעת כי בבחינה עצמה אפשר שתהיינה "הפתעות" בדמות חיקוקים מתוך הרשימה המורחבת. כאמור, הבחינה נועדה לבחון מיומנות של איתור הדין הרלוונטי, הבנה ויישום בזמן אמת, ועל כן **אין להילחץ ממצב זה אלא לקבל זאת כנתון הנגזר מאופי הבחינה. סיטואציה כזו תדמה לסיטואציה שתרגלתם כבר: במפגש התפר (ולפני קריאת כל ספר מהות) פתרתם בחינה והצלחתם בשאלות רבות, אף שלא הייתה לכם היכרות מוקדמת עם החקיקה הרלוונטית. זכרו - החיקוקים לפניכם, זו הזדמנות מבחינתכם להצליח גם אם אין לכם ידע מוקדם.**
- היכן יופיעו כותרות סעיפי החוק? נתון זה לא פורסם על-ידי הוועדה הבוחנת. בנוסח הרשמי של דברי החקיקה מופיעות הכותרות של סעיפי החוק בשולי העמוד, וזה הפורמט שבחרנו במארג החקיקה.
- האם יהיה תוכן עניינים לנספח החקיקה? כן, לקובץ החקיקה בחלק הדין המהותי יהיה תוכן עניינים. מומלץ לעבור עליו במהירות לפני פתרון השאלות ולסמן את החיקוקים שמוכרים לכם פחות.
- האם כדאי לענות על שאלות מבלי להיעזר בחקיקה? ככלל, עדיף להיעזר בחקיקה. לכלל זה שני סייגים: אפשר לפתור שאלה מבלי להיעזר בחקיקה כאשר מדובר בשאלת "כוכבית" או במקרה של מצוקת זמן.
- האם החיקוקים יופיעו בשלמותם? לא בהכרח. חיקוק יכול שיופיע באופן מלא או באופן חלקי.
- מה באשר להתמודדות עם שאלות קשות? במהלך הלימוד לבחינה התמודדתם עם כ-4,600 שאלות רב-ברירה ועם אלפי שאלות חשיפה. בתוך כך התמודדתם עם 9 סימולציות (תפר, אמצע, סיום ו-6 בחינות בספרים) - במגוון רמות קושי - לרבות בחינות בדרגת קושי גבוהה בהשוואה לבחינה לדוגמה שפרסמה הוועדה הבוחנת. **צברתם אפוא ניסיון רב בפתרון שאלות בדרגות קושי משתנות. חשוב להדגיש - כפי שחוויתם בבחינת הסימולציה, מרכיב של לחץ בחינה ומסגרת הזמן הקשיחה עלולים להשפיע על הישגים, בהשוואה לפתרון בחינה בבית בתנאים 'סטרייליים'.** במיוחד נכון הדבר לגבי החלק המהותי בבחינה, משום שמדובר בבחינה עם חומר "פתוח" ובמסגרת זמן קצובה. כמו כן, החלק המהותי דורש "ביצוע" מורכב יותר בהשוואה לחלק הדינוני (איתור, קריאה מדוקדקת, הבנה ויישום). מרכיב הלחץ עלול לפגום בהבנת הנקרא ובהבנת ה"קייס" ועלול לגרום לכם לדלג "בעין" על מילים חשובות. מצד שני, לחץ מתון מייצר דריכות וערנות. על כן, יש לנסות ככל הניתן לדמות לעצמכם כאילו אתם פותרים את הבחינה בבית ולהקפיד על יישום הכללים לפתרון שאלה שיפורטו בהמשך.
- האם הבחינה נקייה מליקויים? לא. בבחינה אתם עשויים להיתקל בליקויים או בפגמים בשאלה או בחלופות. לחלופין, יש שאלות שאינן מובהקות דיין, בפרט בחלק המהותי. אין להילחץ מכך, אלא לקבל זאת כאפשרות ריאלית. זכרו כי עליכם לבחור את החלופה הנכונה ביותר, זו הדומה בקירוב למצב המשפטי, גם אם אין היא נכונה לחלוטין.
- מה לגבי רכיב הזמן? רכיב הזמן עשוי להיות משמעותי מאוד גם בחלק זה. אין להתעכב על שאלה מורכבת מעבר לשלוש דקות וחצי (למעט השאלה הראשונה המתייחסת לקטע טקסט, שמטבע הדברים מענה עליה יארך זמן רב יותר בשל קריאת הטקסט). **יש לבדוק כל חצי שעה כי פתרתם 10 שאלות בקירוב ולהיות ערים לזמן לאורך כל הבחינה.**
- כיצד מומלץ לקרוא את השאלה? מומלץ לערוך סריקה ראשונית של השאלה ושל החלופות. רק לאחר שהבנתם את נושא השאלה יש לקרוא את השאלה באופן מעמיק תוך סימון פרטים רלוונטיים.
- מה מומלץ לסמן בשאלון הבחינה? (1) מומלץ לרשום את סעיף החוק שבו נעזרתם בצד כל שאלה מורכבת הגוזלת מכם זמן רב; (2) אם בחרתם שלא לפנות לחקיקה בשל מצוקת זמן, מומלץ לסמן ב-# את השאלה. אם ייוותר לכם זמן בתום הבחינה, מומלץ לחזור לשאלות שסימנתם בשאלון הבחינה.

- **מה חשוב לדעת לגבי קריאת החוק?** אם אינכם יודעים היכן נמצא סעיף החוק, **הסתייעו בכותרות של פרקי החוק, בכותרות הסימנים ובכותרות הסעיפים**. בפתרון השאלות בסימולטור נוכחתם לדעת כי לעיתים כותרת הסעיף אינה מלמדת על התוכן של תתי-הסעיפים. הגעתם למקום בחוק שבו עשויה לדעתכם להימצא התשובה לשאלה? קראו בעיון רב את החלק הרלוונטי. עליכם לקרוא גם את כל תתי-הסעיפים של הסעיף העומד במוקד השאלה (גם אם נדמה לכם שהתשובה נמצאת בתחילתו). נוסף על כך, עברו על הסעיפים הסמוכים לו וחפשו התייחסויות לסעיף הרלוונטי. **זכרו שלחץ הבחינה עלול לגרום לכם "לדלג בעין" על מילים. על-פי רוב, המפתח לפתרון שאלה אינו טמון ב"רעיון מופשט" אלא בפרטים הקטנים - במילה או בצירוף מילים מתוך סעיף החוק**. בפרט יש לשים לב למילות שלילה או למילים מסייגות (לדוגמה: "אלא", "על אף", "זולת", "אין בהוראות סעיף זה..." וכדומה).
- **הגעתו לסעיף הרלוונטי והוא אינו עונה במדויק על השאלה, מה עושים?** לאחר שאיתרתם את סעיף החוק הרלוונטי חשוב לוודא כי אין בשאלה נתוני "דלתא" חשובים, כלומר - נתונים שהסעיף אינו נותן להם מענה. במצב כזה, יש לעבור במהירות אך בקפדנות על סעיפים שכנים ("נוהל שכן"), סעיפי הגדרות ותחולה ("סעיפי לוויין"). אם הוראת החוק מפנה לסעיף אחר - יש לפנות לסעיף שאליו הוראת החוק מפנה.
- **"ידע או לשון החוק - לשון החוק עדיפה"**. עיקר המיקוד בבחינה הוא על דברי החקיקה. לכן, ככלל, בברירה שבין ידע המבוסס על היכרות עם פסיקה ובין החקיקה העומדת לרשותכם - יש להעדיף תשובה המבוססת על לשון החוק. זאת, אלא אם כן נתוני השאלה מכוונים בבירור לפסק דין או כאשר יש בשאלה נתוני "דלתא" חשובים.
- **מתי עליי לעבור ל"מר היגיון"?** לא בכל שאלות הבחינה תצליחו לאתר את סעיף החוק. לא איתרתם את הסעיף הרלוונטי בזמן הקצוב? לא נורא. השלימו את בסיס הידע הקיים בעזרת ההיגיון, סמנו את השאלה והמשיכו הלאה.
- **האם יופיעו בבחינה שאלות טקסט?** בבחינה לדוגמה שפרסמה הוועדה הבוחנת הופיעו, בין היתר, טקסטים הכוללים כל אחד 4 שאלות. לאורך הלימוד תרגלתם עשרות טקסטים. כפי שנוכחתם לדעת מבחינות הסימולציה ומהסימולטור, "טקסט" עשוי להיות קטע ממאמר (טקסט תיאורטי), חלק מפסק דין או "קייס" בן כמה פסקאות. סדר עבודה מומלץ לחלק זה: (1) קראו את השאלות במהירות **לפני** קריאת הטקסט; (2) כתבו ליד כל שאלה בכמה מילים (פחות ממשפט) את הנושא שנשאלתם לגביו. כך נושאי השאלות יופיעו לפניכם באופן בולט ויתקבעו בזיכרון ביתר קלות לפני קריאת הטקסט; (3) קראו את הטקסט, סמנו בו פרטים רלוונטיים לפתרון השאלות וכתבו ליד כל פסקה בטקסט בכמה מילים במה היא עוסקת ואם היא נוגעת לאחת השאלות. המשיכו לקרוא קריאה רצופה את כל הטקסט; (4) עם סיום קריאת הטקסט חזרו לשאלות. הפרטים הרלוונטיים כבר יופיעו לכם בתוך הטקסט.

כללי - עו"ד אייל ננר

- **ביום שלפני הבחינה, מומלץ לסיים ללמוד, לכל המאוחר, בשעות אחר הצהריים.**
- מתלבטים מה לעשות ביום הלימודים האחרון? הצעה למטלות אחרונות לפני סיום הלימוד:
- א. דין דיוני - עברו על **כרטיסיות התרגול** (סביבת "שאלות בטוחות" בסימולטור) - כשלוש שעות.
- ב. דין מהותי - עברו במהירות על **המבנה הכללי של החיקוקים שבמארג החקיקה, לרבות חיקוקים באתיקה, בחברות ובמיסוי שאינם כלולים בחוברת מיקוד המהות** - כשעתיים.
- ג. פתרו את **שאלות האיתור בסימולטור** (אם טרם פתרתם) - כחצי שעה.
- ד. קראו את **חוברת מפתח המהות בדין המהותי ועדכוני החקיקה** (אם טרם קראתם) - כשלוש שעות.
- ה. **עברו במהירות על מקבץ "התיקונים והעדכונים לספרי הלימוד" שבאתר המתמחה - כעשר דקות.**

- **תזונה נכונה (תודה להילה):** עד שעתיים לפני הבחינה רצוי לאכול מנה או שתיים של פחמימות מורכבות בתוספת חלבון. לדוגמה: פרוסת לחם מלא עם גבינה או טונה או דגני בוקר מלאים (לא ממותקים) עם חלב. במהלך הבחינה אנו ממליצים על פירות יבשים (כגון תמרים) שמעלים את רמת הסוכר בדם באופן מתון. שוקולד ושאר ממתקים אינם מומלצים - הם מביאים לעלייה חדה ברמת הסוכר ולאחריה לירידה חדה שעשויה להביא לחולשה (תשאלו כל דיאטנית...). למניעת התייבשות יש להקפיד על צריכת נוזלים מרובה בימים שקודמים לבחינה. במהלך הבחינה עדיף לשתות שתייה לא ממותקת (ניתן להסתפק בחצי כוס עד כוס מים לכל אחד מחלקי הבחינה, בעיקר כדי להרטיב את הגרון). הפעם, **זמן ההפסקות הוא ארוך**, ולכן אנו ממליצים להצטייד באוכל מנחם ומשביע אך לא כבד מדי. לדוגמה: כריך מחיטה מלאה עם טחינה או אבוקדו בהחלט "יחזיק" אתכם עד תום הבחינה.

- מומלץ לא להשוות תשובות עם חברים בהפסקה, אלא **לנצל את הזמן למנוחה, להליכה לשירותים, לאכילה ולשתייה**. להיבט הפסיכולוגי יש חלק בהצלחה, וחבל לגרום ללחץ מיותר ולירידת מורל בשל השוואת תשובות.

- הבחינה החלה. נשמו עמוק וספרו עד 10. **פתרון הבחינה מלווה לרוב במתח וכרוך גם בהתמודדות עם שאלות "פינתיות" בנושאים שוליים**. זכרו שמצבכם אינו שונה מזה של אלה שסביבכם.

- יש לקחת בחשבון שאתם נבחנים במועד הבחינה הראשון במתכונת החדשה. על כן לא מן הנמנע שיהיו שיבושים מסוימים ואי-סדרים בארגון יום הבחינה. יש לקחת זאת בחשבון. יש לקחת בחשבון גם את משך ההפסקה הארוך.

- לאור ניסיון העבר, יש אפשרות כי תנאי הבחינה לא יהיו אופטימליים (רעשי רקע חיצוניים, קולות דפדוף, תאורה וטמפרטורה לא אופטימליים מבחינתכם וכד'). יש להכין עצמכם לאפשרות זו ותמיד עדיף להיות מופתעים לטובה.

- **האם תורשו לצאת ממתחם אזור הבחינה בזמן ההפסקות?** ככל הידוע לנו, לא תהיה אפשרות לצאת ממתחם הבחינה בזמן ההפסקה. נא להיערך לכך (בפרט המעשנים מביינים).

- מי שמעוניין לקבל אומדן ראשוני להישגיו בחלקי הרב-ברירה מוזמן להזין את ציוניו בסאפי. ציון משוער המבוסס על "חכמת ההמון" יפורסם בשעות הלילה. פתרון מובהק יותר, המבוסס על בחינה מעמיקה של שאלות מורכבות או שאלות שאינן מובהקות דיין, יעלה מטעם צוות המתמחה למחרת בשעות אחה"צ. לפי ניסיון העבר, עשוי להיות פער של עד 5 נקודות בין הפתרון שלכם ("חכמת המון") ובין הפתרון המוצע. אנא התאזרו בסבלנות.

- **חשוב - בניגוד לעבר, לא תוכלו לקבל אומדן מהימן של ציונכם הסופי לפני קבלת הציון באופן רשמי**. כידוע, בחינת ההסמכה כוללת חלק של מטלת ניסוח שהקריטריונים לבדיקתה 'גמישים' יותר ומבוססים על שיקול דעת. כמו כן, המטלה שכתבתם אינה מצויה לפניכם. על כן, מי שציונו המשוקלל בחלקי הרב-ברירה גבולי (70% ומטה) ייאלץ להמתין לפתרון הרשמי מטעם הוועדה הבוחנת. מילת המפתח אפוא היא **סבלנות**. כאמור, על אף הרצון הטבעי והמובן לקבל אומדן של ציונכם הסופי בסמוך לאחר הבחינה, תוכלו לקבל אומדן כזה רק לגבי חלקי הרב-ברירה. נקודה חיובית - היתרון של מתכונת בחינה זו היא שלאחר הבחינה בכתב תוכלו "לחזור לחיים" ולא תידרשו ללמוד לקראת בחינה בעל-פה כפי שנדרשו לכך הנבחנים במתכונת הקודמת ☺

בהצלחה מכל הלב!

מחזיקים לכם אצבעות...

זכרו כי בכל שאלה - צוות המתמחה עומד לרשותכם לפני הבחינה ואף לאחריה.